

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ถอดประสบการณ์ผู้พิพากษาสมทบในบทบาทผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว: กรณีศึกษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาคูณสมบัติส่วนบุคคล ของผู้พิพากษาสมทบที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวอันเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ ภูมิหลังของผู้พิพากษาสมทบที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวมีผลต่อความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในบทบาท และการปฏิบัติหน้าที่การไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อที่จะพัฒนาการไกล่เกลี่ยซึ่งเป็นบริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

การศึกษาใช้การออกแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างผู้พิพากษาสมทบที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้พิพากษาสมทบที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย 29 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาหน้าศาล 1 คน ผู้พิพากษา 2 คน ทนายความ 2 คน เจ้าหน้าที่ประสานงานไกล่เกลี่ย 2 คน ผู้รับการไกล่เกลี่ย 2 คน

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผู้พิพากษาสมทบในบทบาทผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว : กรณีศึกษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-55 ปี มี 11 คน คิดเป็นร้อยละ 38 มีวาระในการทำงาน 2 วาระติดต่อกันโดยดำรงตำแหน่งวาระละ 3 ปี 13 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ 25 คน คิดเป็นร้อยละ 86 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี 18 คน คิดเป็นร้อยละ 62 มีสถานภาพสมรสแล้วมีจำนวนมากที่สุด 23 คน คิดเป็นร้อยละ 79 ระดับรายได้ต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาท มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 14 คน หรือร้อยละ 49 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 89 ผู้พิพากษาสมทบที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ มีข้อพิพาทที่รับผิดชอบรวมทั้งสิ้น 50 คดี แยกเป็นคดีที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จจำนวน 42 คดี คิดเป็นร้อยละ 84 และไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ จำนวน 8 คดี คิดเป็นร้อยละ 16 ของคดี

ทั้งหมด การปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยที่มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี พบว่าเกือบทุกกลุ่มยกเว้นในกลุ่มที่มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 1 วาระ และ 3 วาระ ประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ไกล่เกลี่ยที่มีระดับความรู้ต่ำกว่าปริญญาตรี ผลสำเร็จของงานมีเพียงร้อยละ 50 ถ้ามีการศึกษาระดับปริญญาตรีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นเป็นร้อยละ 83 ระดับการศึกษาสูงขึ้นอีกเป็นระดับปริญญาโท ผลการปฏิบัติงานสูงขึ้นเป็นร้อยละ 91 หากมีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาโท จะมีผลการปฏิบัติจะสูงถึงร้อยละ 100 ผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน หากพิจารณาประกอบกับสถานะภาพครอบครัวจะอยู่ในกลุ่มผู้ที่แยกกันอยู่และหย่าร้าง รองลงไปเป็นกลุ่มผู้ที่สมรสแล้ว ส่วนกลุ่มที่ผลการทำงานสำเร็จต่ำกว่าทุกกลุ่มคือ ผู้ที่มีสถานภาพโสด

สำหรับประเด็นด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้พิพากษาสมทบที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวอันเป็นคุณลักษณะสำคัญ และจำเป็นในการปฏิบัติงานไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวตามเจตนารมณ์หลักของกฎหมายจึงเน้นบทบาทศาลกับผู้พิพากษาสมทบจะต้องมุ่งต่อการรักษาสถานภาพของครอบครัวของคู่กรณีไว้ จึงจำเป็นต้องนำประสบการณ์มาปรับใช้ในการไกล่เกลี่ย การให้คนกลางที่มีความรู้ ประสบการณ์ดังกล่าวจึงมีส่วนช่วยไกล่เกลี่ยคดีให้สำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้การมีประสบการณ์ส่วนตัวอาจไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว การได้ศึกษาอบรมเทคนิคใหม่ ๆ นำมาปรับใช้ได้ มีความจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจปัญหาข้อพิพาท โดยเฉพาะในส่วนของสาเหตุที่มาของปัญหาและความต้องการที่แท้จริงที่คู่พิพาทแต่ละฝ่ายต้องการ ควรมีความรู้ด้านนี้เป็นอย่างมาก คุณสมบัติที่สำคัญจึงต้องมีความรู้ ความสามารถบวกกับประสบการณ์ชีวิตที่ดีจะเป็นคนกลางที่คอยช่วยเสนอแนะทางออกให้แก่คู่กรณี เพราะในการเจรจาต่อรองกันนั้นส่วนใหญ่ความต้องการหรือข้อเรียกร้องมักจะไม่ค่อยตรงกัน หากผู้ไกล่เกลี่ยมีความเข้าใจปัญหาและคอยแนะนำทางออกให้แล้ว หนทางสู่ความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยก็เกิดขึ้นได้ง่ายคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีจิตวิญญาณสาธารณะ มีความตั้งใจสูงและอุทิศให้กับงาน ความรู้กับความตั้งใจในการทำงานดังกล่าวต้องเป็นของคู่กันการไกล่เกลี่ยจึงจะสัมฤทธิ์ผล หากผู้ไกล่เกลี่ยมีความรู้ดีแต่ไม่มีความทุ่มเทให้กับงาน โอกาสที่จะไกล่เกลี่ยสำเร็จก็เป็นเรื่องยาก หรือมีการทุ่มเทกับการทำงานมากแต่ขาดความรู้ที่ดี งานก็สำเร็จได้น้อยเช่นเดียวกัน

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ ภูมิหลังของผู้พิพากษาสมทบที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวมีผลต่อความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีครอบครัวพบว่าผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่ต่างกันนั้น มีส่วนสนับสนุนต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ย เพราะประสบการณ์ สิ่งที่เราได้เห็นของตน ทำให้บุคลิกภาพของผู้พิพากษาสมทบและแนวคิดแตกต่างกันไป แม้แต่ทำงาน อาชีพต่างกัน เช่น นักธุรกิจกับข้าราชการ

หรือเป็นแม่บ้าน ความคิด แนวคิด วิธีคิดก็แตกต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้มีผลต่อการไถ่เกลี่ย การที่ผู้ไถ่เกลี่ยมีประสบการณ์สูงหรือมากทำให้มีแนวทางหรือช่องทางออกของปัญหามีมากขึ้น หลากหลายมากขึ้น มากกว่าผู้ไถ่เกลี่ยที่มีประสบการณ์น้อยที่มักใช้เทคนิคแบบเดิม ๆ ทั้งนี้เพราะ อัตราจำนวนคดีที่สำเร็งนั้นขึ้นกับปัจจัยหลายประการ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ความพึงพอใจของคู่กรณี มีคดีจำนวนไม่น้อยที่คู่กรณีอยู่ในภาวะจำยอม ดังนั้น จำนวนตัวเลขคดีจึงยังไม่ใช่สิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จในการไถ่เกลี่ยเสียทีเดียว ความสำเร็จของการไถ่เกลี่ย คือความพึงพอใจของคู่กรณี ทำให้คู่กรณีรู้สึกถึงความยุติธรรมได้ นั่นคือความสำเร็จขององค์กรเพราะการไถ่เกลี่ยที่จะประสบความสำเร็จ คือ การทำให้คู่กรณีเกิดความพึงพอใจกับผลการเจรจาอย่างแท้จริง โดยปัญหาที่เกิดขึ้น จะมีพื้นฐานมาจากข้อมูลที่ใกล้เคียงเหมือนกัน ทำให้ง่ายต่อการไถ่เกลี่ย

ปัญหา และอุปสรรคอีกประการหนึ่ง เกิดจากการขาดการทุ่มเทในงานไถ่เกลี่ยของผู้ไถ่เกลี่ยบางคน โดยมองเป็นเพียงหน้าที่มากกว่าจิตสำนึกสาธารณะ น้อยคนนักที่จะเห็นว่าเป็นการบริการสำหรับประชาชนผู้เดือดร้อน มักขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และให้ความสำคัญต่อปัญหานี้ ขาดงบประมาณ และอุปกรณ์ สนับสนุน เจ้าหน้าที่ผู้บริการของศาลมองเรื่องการไถ่เกลี่ยเหมือนงานเสริม และศาลมองว่าการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นงานหลักมากกว่า การขาดความรู้ ความเข้าใจในประเด็นปัญหาของผู้ไถ่เกลี่ยข้อพิพาท ความเข้าใจในข้อกฎหมายของผู้ที่เกี่ยวข้อง ขาดเทคนิคและจิตวิทยาในการไถ่เกลี่ยข้อพิพาท การขาดความร่วมมือของประชาชนหรือคู่ความ ในการไถ่เกลี่ย มักจะมีกรณีอีกฝ่ายที่เป็นจำเลย มักจะไม่มาศาลในวันนัดทำให้การไถ่เกลี่ยดำเนินต่อไปไม่ได้ ตัวผู้ไถ่เกลี่ยก็ไม่สามารถเจรจาให้คู่พิพาทบรรลุถึงการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การไถ่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีครอบครัวในศาลเยาวชนและครอบครัวนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ โดยมีการบัญญัติหลักการไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 ว่าเพื่อประโยชน์ในการประนีประนอมในคดีครอบครัว ศาลอาจตั้งผู้ประนีประนอมประกอบด้วยบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติของคู่ความ หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศาลเยาวชนและครอบครัวตาม มาตรา 110 ดังนั้น ศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญว่า คดีครอบครัวเป็นคดีที่สำคัญและละเอียดอ่อน มีผลกระทบต่อโครงสร้างสังคมพื้นฐานได้แก่ครอบครัวและเด็กกับเยาวชน นอกจากศาลจะทำหน้าที่ในการพิจารณาข้อพิพาทต่างให้สำเร็จ ลุล่วงไป แต่ปัญหาต่างๆที่เกิดจากความขัดแย้งในครอบครัวยังไม่ได้มีการแก้ปัญหาคิดค้นหาคำตอบอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดคดีติดตามมาอีกหลายคดีทำให้สังคมไม่สงบสุข

แนวคิดในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จึงได้รับการนิยมนิยมนในปัจจุบันว่า สามารถแก้ไขปัญหาคือต้นตอของปัญหาได้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยเฉพาะในคดีครอบครัวจึงนำหลักการดังกล่าวมาใช้ ทำให้การแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการได้

ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่เป็นศาลหนึ่งที่มองเห็นปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญ จึงนำหลักการเรื่องการไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัวมาใช้ ทั้งเป็นการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องและการไกล่เกลี่ยหลังฟ้อง นับว่าเป็นการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในด้านการอำนวยความยุติธรรม เป็นการเปิดพื้นที่สำหรับประชาชนให้เข้าถึงความยุติธรรมได้เพิ่มขึ้น เป็นการเข้าถึงความยุติธรรมง่ายขึ้นและราคาถูก เพราะการไกล่เกลี่ยคู่ความไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

เป็นที่ทราบว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททำให้คู่กรณีหรือคู่ความได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่เพราะหลักการของการไกล่เกลี่ยที่ดีนั้นย่อมเกิดขึ้นจากความตกลงพอใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ไกล่เกลี่ยจะทำหน้าที่เพียงผู้หาช่องทางหรือเสนอแนะแนวทางให้ทั้งคู่ได้ประนีประนอมกัน จึงเหมือนกับว่าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่มีใครแพ้คดี (Win-Win Solution) ซึ่งแตกต่างกับการตัดสินของศาลที่ย่อมมีผู้แพ้และผู้ชนะ

จากการศึกษาของผู้ศึกษาซึ่งทำการศึกษาเรื่อง ถอดประสบการณ์ผู้พิพากษาสมทบในบทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัว: กรณีศึกษาศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ จึงเป็นการศึกษาถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผู้ไกล่เกลี่ยที่เป็นผู้พิพากษาสมทบ ที่จำเป็นในการไกล่เกลี่ยศึกษาถึงประสบการณ์หรือภูมิหลังของไกล่เกลี่ยดังกล่าวมีผลต่อความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยหรือไม่ ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเพื่อนำไปพัฒนาระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเกิดผลแก่ประชาชนต่อไป

5.2.1 ผลการศึกษาที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายในประการแรกคือ คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้พิพากษาสมทบที่ปฏิบัติหน้าที่ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว อันเป็นคุณลักษณะสำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ย

สำหรับความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้พิพากษาสมทบเองได้ให้ความเห็นเป็นสำคัญว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้พิพากษาสมทบที่สำคัญและจำเป็นในการปฏิบัติงานของผู้ไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัว คือต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่ดี เพราะการไกล่เกลี่ยให้ประสบผลสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพ ผู้พิพากษาสมทบที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยต้องมีความรู้เสียก่อน สามารถเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้ง ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้องเป็นผู้บริหารความขัดแย้งเป็น เพราะในเบื้องต้นคู่กรณีที่มีปัญหาฟ้องร้องกันนั้นจะต้องมีความขัดแย้งกันในด้านความคิด ความต้องการส่วนตัว โดยเฉพาะในคดีครอบครัว เมื่อคู่สามีภรรยาบ่มเพาะความขัดแย้งจนถึงที่สุดแล้ว จึงนำมาซึ่ง

การฟ้องหย่า สอดคล้องกับงานของสุรินทร์ ธรณเกียรติ ที่กล่าวว่า เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกัน ย่อมมีโอกาสหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ เมื่อเกิดความขัดแย้งในครอบครัว การใช้วิธีการไกล่เกลี่ยในคดีครอบครัวของศาลจึงเป็นแนวทางที่ดีและมีประสิทธิภาพ อันสอดคล้องกับ Baron and Paulas ที่กล่าวว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัว ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม การต่อรองและการไกล่เกลี่ยเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา ดังนั้น ผู้พิพากษาสมทบที่ทำหน้าที่บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยย่อมต้องศึกษาหาความรู้ได้ด้วยการฝึกและอบรม โดยเฉพาะด้านจิตวิทยาครอบครัว ผสมผสานกับประสบการณ์ที่สั่งสมมาจากอดีตที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของแต่ละคน ผสมผสานกับอารมณ์ ความหวัง ความกลัว กับ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลจึงเป็นประสบการณ์ และเป็นความหมายเดียวกับบุคลิกภาพ ตามที่ Wilhelm Dilthey ผู้ไกล่เกลี่ยที่ดีจึงจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ของแต่ละบุคคลทำหน้าที่เป็นคนกลางและอาศัยความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จังหวะของการไกล่เกลี่ย กับบุคลิกภาพที่ดูเป็นกลางน่าเลื่อมใสแล้วมีศิลปะส่วนตัวในการโน้มน้าวชี้ช่อง เสนอแนวทางออกให้คู่กรณีได้ตกลงกัน โดยการชี้ให้เห็นถึงปัญหา ทางดี ทางเสีย และผลประโยชน์ของเด็กมาประกอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ขวลิขิต ขงพาณิชย์ ย่อมทำให้งานไกล่เกลี่ยสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผลการศึกษาอีกประการหนึ่งผู้ศึกษาพบว่า เป็นคุณสมบัติที่สำคัญกล่าวคือ ผู้ไกล่เกลี่ยที่ทำให้งานประสบความสำเร็จได้ต้องเป็นผู้มีจิตวิญญาณสาธารณะ มีความตั้งใจสูง กับการอุทิศเวลาให้กับงาน เนื่องจากงานไกล่เกลี่ยของผู้พิพากษาสมทบเป็นงานที่ไม่ได้ผลตอบแทน การที่บุคคลดังกล่าวจะทุ่มเททั้งใจทั้งกายให้กับงานนั้นจึงมีไม่เต็มทีนัก แต่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ก็เห็นพ้องกันว่า การทำงานจะสำเร็จได้ดีก็ต้องทำงานด้วยใจ

5.2.2 ผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายในประการที่สองได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ภูมิหลังของผู้พิพากษาสมทบที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีครอบครัว อันมีผลต่อความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในครอบครัว

ผู้ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน อาชีพต่างกัน มีผลต่อแนวคิด วิธีคิดที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งมีผลต่อการสร้างประสบการณ์ เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยมีประสบการณ์สูงการหาทางออกในการไกล่เกลี่ยย่อมจะเกิดขึ้นได้สูงเช่นกัน กล่าวคือ ทำให้ผู้ไกล่เกลี่ยสามารถเทียบเคียงเรื่องราวที่ผ่านมาในชีวิต หรือจากการทำงานสามารถนำมายกตัวอย่างให้กับคู่กรณีให้คล้อยตามได้

ประสบการณ์ หรือที่ Dilthey กล่าวถึงว่าบุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสังคม ซึ่งจะเป็นเครื่องแสดงออกให้ผู้พบเห็นหรือพบปะสังสรรค์ยอมรับศรัทธา ชื่นชม

หรือสานความสัมพันธ์ให้ดำเนินต่อไปได้ในทางที่เป็นวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพที่กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพมิได้หมายถึงแต่เพียงลักษณะและกิริยาท่าทางของบุคคลที่แสดงออกเท่านั้น แต่รวมถึงความคงที่ของพฤติกรรมด้วย นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาน ได้กล่าวถึงทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ เน้นพลังจิตใต้สำนึก ในขณะที่ทฤษฎีมนุษยนิยมเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพยิ่งกว่าประเด็นอื่น ๆ ลักษณะของบุคลิกภาพจึงไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ได้โดยเด็ดขาด ทุกลักษณะมีความสัมพันธ์ต่อกัน บุคลิกภาพถูกหล่อหลอมประสมประสานด้วย พันธุกรรม วัฒนธรรม การเรียนรู้ วิธีปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้น บุคลิกภาพจากการสังสม ประสพการณ์ย่อมมีผลต่อความสำเร็จของผู้ใกล้เคียงที่มีบุคลิกภาพ สุภาพอ่อนโยน อบอุ่นเป็นกันเองน่าจะใกล้เคียงได้สำเร็จมากกว่าผู้ใกล้เคียงที่มีท่าทางแข็งกร้าว เป็นต้น

จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำหน้าที่ใกล้เคียงพบว่า อายุของผู้ใกล้เคียงระหว่าง 51-55 ปี เป็นช่วงอายุที่มีผู้ใกล้เคียงมากที่สุดจำนวน 11 คน ทำการใกล้เคียง 18 คดี สำเร็จทุกคดี ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระที่ 2 มีจำนวนมากที่สุดใกล้เคียง 18 คดี สำเร็จ 12 คดี ไม่สำเร็จ 6 คดี ในขณะที่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระเดียวทำการใกล้เคียง 10 คดี สำเร็จทั้งหมด ในส่วนของการศึกษาของผู้ใกล้เคียงพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทำการใกล้เคียงจำนวน 35 คดี ใกล้เคียงสำเร็จจำนวน 29 คดี และใกล้เคียงไม่สำเร็จ จำนวน 6 คดี คิดเป็นร้อยละ 83 ในขณะที่ผู้ใกล้เคียงที่จบปริญญาโทใกล้เคียงทั้งสิ้น 12 คดี ใกล้เคียงสำเร็จจำนวน 11 คดี และใกล้เคียงไม่สำเร็จจำนวน 1 คดี หรือร้อยละ 91 ส่วนผู้ใกล้เคียงที่สมรสแล้วใกล้เคียงทั้งสิ้น 41 คดี ใกล้เคียงคดีสำเร็จ 35 คดี และใกล้เคียงไม่สำเร็จจำนวน 6 คดี คิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนผู้พิพากษาสมทบที่เคยหย่าร้างทำการใกล้เคียงทั้งสิ้น 4 คดี ผู้ที่แยกกันทำอยู่ทำการใกล้เคียงเพียง 1 คดี และสามารถใกล้เคียงได้สำเร็จ

จากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่อาจสรุปได้ชัดเจนว่า ประสพการณ์จากการสมรสหรือหย่า การมีอายุมาก การดำรงตำแหน่งหลายวาระ หรือมีการศึกษาสูงกว่าจะใกล้เคียงได้ผลสำเร็จมากกว่า เพราะจำนวนคดี คู่กรณีหรือคู่ความกับประเภทคดีที่ใกล้เคียงแตกต่างกัน ความยากง่ายของคดีแตกต่างกันด้วย แต่จากผลการศึกษาที่พบถือว่าเงื่อนไขดังกล่าวน่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การใกล้เคียงสำเร็จได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ ปัจจัยการใกล้เคียงสำเร็จมิได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้ใกล้เคียงเพียงผู้เดียว แต่ที่สำคัญอยู่ที่คู่กรณีว่าสามารถประสานผลประโยชน์ของตนลงตัวหรือไม่ ผู้ใกล้เคียงนับว่าทำหน้าที่เป็นเพียงปัจจัยเสริมที่สำคัญเท่านั้น

5.2.3 ประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของผู้ใกล้เคียงศึกษาพบว่า

ผู้ใกล้เคียงบางคนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะในการทำหน้าที่ ไม่ได้ทุ่มเทให้กับงานเท่าที่ควร การดำเนินงานใกล้เคียงขาดงบประมาณสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์

ใกล้เคียงข้อพิพาท ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการทำงานเชิงรุกนอกสถานที่ หรือส่งเสริมประสานให้ชุมชนมีการจัดตั้งศูนย์ ใกล้เคียงชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างทั่วถึง ไม่แต่เฉพาะบุคคลที่รับทราบข้อมูลข่าวสารเท่านั้นที่ได้รับการบริการจากรัฐ นอกจากนี้การขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ใกล้เคียงทั้งในแง่ข้อกฎหมายและเทคนิคจิตวิทยาในการใกล้เคียงกับการขาดความร่วมมือจากประชาชน เช่น คู่ความฝ่ายจำเลยไม่ยอมมาศาลนับว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญทำให้ผู้ใกล้เคียงไม่สามารถกระทำได้ นอกจากปัญหาอุปสรรคดังกล่าวแล้ว ยังมีปัญหาบางประเด็นที่ผู้ศึกษาพบว่า มีผลต่อการ ใกล้เคียงให้สำเร็จหรือไม่สำเร็จด้วย เช่น

1) ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของผู้พิพากษาสมทบ

จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างของผู้พิพากษาสมทบมีที่มาตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่กำหนดไว้ว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องครอบครัว กล่าวคือ ต้องทำการสมรสก่อน หรือหากไม่ได้ทำการสมรสจะต้องผ่านการสงเคราะห์เด็กมาก่อน การคัดเลือกจำเป็นต้องหาผู้ที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการวางตัวเป็นกลาง ไม่เอนเอียงหรือมีอคติกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจใช้ภูมิหลังหรือประสบการณ์อันมีผลต่อการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีได้

ในมุมมองของประชาชนทั่วไปหรือผู้เกี่ยวข้อง อาจมองว่าผู้พิพากษาสมทบมีแค่บุคคลชั้นสูงในสังคมหรือมีฐานะดี ปัญหานี้ไม่ใช่เรื่องจะแจ้งกับการคัดเลือก ซึ่งในด้านการค้นคว้าวิจัยของศาลพบว่า มีบุคคลมิได้มีฐานะชั้นสูงในสังคมหรือผู้มีฐานะเท่านั้น แต่บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเด็ก เช่น เป็นครูอาจารย์ที่เกษียณอายุราชการได้ออกมารับใช้สังคม แต่ที่สำคัญที่สุดในการคัดเลือกคือความพร้อมในการทำงาน และการมีจิตสาธารณะในการมุ่งช่วยเหลือสังคม ซึ่งก็คงหาบุคคลเช่นนี้ไม่ได้ทั้งหมดในสังคมเมือง บุคคลที่เข้ามาบางคนก็มุ่งหวังชื่อเสียงเกียรติยศมากกว่าการบริการก็คงเป็นที่ยอมรับกันอยู่ มิใช่เป็นผู้ที่เลอเลิศด้วยคุณสมบัติเสมอไป

ปัจจัยสำคัญก็คือบุคคลเหล่านั้นมีเวลาเพียงพอ มีทุนทรัพย์ที่จะบริจาคเพื่อสาธารณะในการดูแลและสงเคราะห์เด็ก เพราะเป็นที่ทราบกันว่าจะหวังพึ่งงบประมาณของหน่วยงานของรัฐ ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการไปได้โดยราบรื่นนัก เมื่อเป็นบุคคลที่มีความพร้อมแล้ว ความกังวลใจในเรื่องการทำงานก็จะไม่มี หากผู้พิพากษาสมทบยังมีปัญหาเรื่องการเงิน เรื่องครอบครัว เรื่องบุตรหลานของตนเองอยู่ก็ย่อมยากที่จะทำให้งานมีประสิทธิภาพได้ยาก

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบต้องการทั้งปริมาณและคุณภาพ แต่ก็ยังไม่ดีที่สุดเสมอไปในสายตาบุคคลทั่วไปได้ การทำงานก็ย่อมมีอุปสรรคบ้าง ที่สำคัญบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนจบทางด้านกฎหมาย ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายจึงเป็นเรื่องที่เข้าใจยาก ปัญหาการปรับตัวในการทำงานย่อมเกิดขึ้นในวาระแรก ๆ ของการทำงาน แต่ส่วนใหญ่ผู้

พิพากษาสมทบที่เข้ามาทำงานหลาย ๆ วาระอาจจะเหนื่อยและอายุมากแล้ว จึงได้ลาออกหรือไม่สมัครต่อ ทำให้ผู้พิพากษาสมทบที่กำลังทำงานและสนุกกับงานจะอยู่ในวาระที่ 2 หรือที่ 3 มากกว่า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีถึง 17 ราย จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 29 ราย

ด้วยประสบการณ์หลากหลายการที่ผู้พิพากษาสมทบจะทำหน้าที่ของผู้ไต่ถามในคดีครอบครัวให้ดี จึงคงไม่ได้ขึ้นอยู่กับวาระการดำรงตำแหน่ง แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยประสบการณ์ส่วนตัวและการศึกษาอบรมให้มีความรู้ และความมีจิตใจสาธารณะของบุคคลนั้นมีส่วนเสริมความสำเร็จ

2) มีปัญหาว่าระบบการจ่ายสำนวนสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้พิพากษาสมทบหรือไม่ จากผลการศึกษาในการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ การเข้าปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ ในฐานะผู้ไต่ถามเข้าทำงานโดยมีระบบเวรมีการนัดไว้ก่อน ด้วยเหตุผลว่างานของผู้พิพากษาเป็นงานฟรีและไม่ใช่งานประจำ ผู้พิพากษาสมทบมีงานประจำที่รับผิดชอบอยู่แล้ว มิใช่ผู้พิพากษาประจำที่ต้องมาทำงานที่ศาลทุกวันและมีเงินเดือน มีข้อขัดข้องในการจ่ายสำนวนให้ผู้พิพากษาสมทบให้ทำตามความสามารถและเหมาะสมได้ยาก จึงมีการจ่ายสำนวนไปตามเวรที่นัดไว้ คงจะไม่สอดคล้องกับเรื่องประสบการณ์ของผู้พิพากษาสมทบมากนัก

แต่จากผลของการศึกษาแล้ว ผู้พิพากษาสมทบทำหน้าที่ไต่ถาม จะต้องผ่านการฝึกอบรมทางด้านจิตวิทยาไต่ถามจากหน่วยงานหลายครั้ง จนพอมีความรู้ความสามารถนำมาปฏิบัติหน้าที่ได้ ความสามารถแต่ละคนไม่ได้ยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่ปัจจัยสำคัญผู้ศึกษาพบว่าน่าจะเป็นเรื่องแต่ละบุคคลมากกว่า เพราะการไต่ถามเป็นพรสวรรค์และสามารถนำหลักการในทางวิชาการมาปรับใช้กับสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี งานไต่ถามก็สำเร็จได้ดี

เหตุอีกประการหนึ่ง เนื่องจากศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ มีคดีไต่ถามไม่มากนักเพื่อเปรียบเทียบกับศาลแขวง ซึ่งมีประเภทคดีหลากหลาย แต่ในศาลเยาวชนและครอบครัวมีเพียงคดีครอบครัว เช่น เรื่องฟ้องหย่า ออญาปกครองบุตร การแบ่งสินสมรส ปัญหาที่มาศาลก็จะคล้ายกัน คือ เกิดจากความเบื่อกันของคู่สมรส ความขัดแย้งที่เกิดจากความไม่เข้าใจไม่ปรองดองกัน หรือคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไปมีคนอื่นที่ดูดีกว่า เกิดกรณีพิพาทผู้ไต่ถามจึงต้องใช้พลังความสามารถทั้งหมด ที่จะทำให้อารมณ์ของคู่กรณี ลดความร้อนแรงลงแล้วจึงค่อย ๆ เสนอแนะทางออกให้ ซึ่งบางเรื่องก็สำเร็จบางเรื่องก็ไม่สำเร็จขึ้นอยู่กับตัวคู่กรณีเอง

ดังนั้น ระบบการจ่ายสำนวนในการเลือกเฉพาะคดีกับคุณสมบัติเฉพาะของผู้ไต่ถามมีผลในแง่งานหลักวิชาการ เพราะการเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานเป็นเรื่องที่ถูกต้องในการบริหารงานทั่วไป ซึ่งตรงนี้เท่าที่ผู้ศึกษาทราบ ผู้จ่ายสำนวนก็ตระหนักถึงปัญหานี้อยู่แล้ว หากมีคดีสำคัญก็สามารถเลือกบุคคลให้เหมาะสมอยู่แล้ว โดยเฉพาะเรื่องนั้นผู้ไต่ถามต้องไม่เกี่ยวข้องหรือมีผลประโยชน์กับคู่ความ เช่น เป็นญาติหรือผลประโยชน์ทางอื่น

3) ประเด็นเรื่องความเป็นเอกภาพของสมทบ

การแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบ ผ่านการคัดเลือกคัดกรองโดยคณะกรรมการระดับภาคและส่วนกลางได้แก่การพิจารณาของอธิบดีของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง แล้วนำเสนอคณะกรรมการตุลาการ (กต.) หลังจากนั้นจึงนำเสนอพระกรุณาโปรดเกล้า แต่งให้เป็นผู้พิพากษาสมทบ การคัดเลือกมีคณะกรรมการหลายคนช่วยกันพิจารณา ต้องผ่านการพิจารณาทางจิตมาก่อน เช่นเดียวกับผู้พิพากษาทั่วไป จึงค่อนข้างเชื่อถือได้จากประวัติภูมิหลังพอสมควรเว้นแต่จะปกปิด จึงน่าจะเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

สำหรับการทำงานของผู้พิพากษาสมทบ ก็อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย คำสั่งของหัวหน้าศาล ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาตลอดจนอยู่ในจริยธรรมของผู้พิพากษาในการวางตน จึงต้องการวางตัวให้เหมาะสมกับตำแหน่ง ต่อการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนและแม้แต่ผู้ร่วมงานของตนเองให้เป็นเป้าหมายของการทำงานเพื่อราชการ ย่อมมีความเป็นเอกภาพไปในทางเดียวกัน

ในส่วนความรู้สึกนึกคิดส่วนตัว ย่อมเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของทุกวงการ ย่อมมีความขัดแย้งเฉพาะบุคคลบ้างเป็นเรื่องของปณิธานคนธรรมดาที่ยังละวางกิเลสของตนเองไม่ได้ นิสัยภูมิหลังส่วนบุคคลทำให้นิสัยความเลิขละความเห็นแก่ตัวย่อมแตกต่างกัน การที่จะให้มินิสัยใจคอแตกต่างกัน หรือชอบกันทั้งหมดย่อมเป็นเรื่องยาก ทุกสังคมจึงมีทั้งคนรักและคนชังเป็นธรรมดา

การเป็นเอกภาพในเรื่องการทำงานหรือในเรื่องการทำกิจกรรมจึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก แต่การทำงานย่อมมีความเห็นไม่ลงรอยกัน ก็เป็นเรื่องธรรมดาของการแสดงความคิดเห็นของบุคคลผู้เลื่อมใสในประชาธิปไตย

ผู้ศึกษาเห็นว่า เป็นเรื่องสำหรับผู้พิพากษาสมทบทุกคนรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองดีว่าจะวางตนอย่างไรให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

4) ปัญหาอื่น ๆ

นโยบาย มีปัญหาเกี่ยวกับการโยกย้ายผู้พิพากษา

ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ เนื่องจากศาลเป็นสถานที่ต้องรักษาความเป็นธรรมเรื่องความลับการจัดอาคารสถานที่ บางครั้งอาจไม่เหมาะสมต่อการบริการประชาชนได้สะดวกมากนัก โดยเฉพาะมีปัญหาในการออกแบบสถานที่โดยภาพรวม และไม่ได้ออกแบบศูนย์ใกล้เคียงมาตั้งแต่เริ่มแรก ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากไม่สะดวกในการเข้าออกในการติดต่อของประชาชนและมีปัญหาของห้องใกล้เคียง ซึ่งจัดไว้อย่างดีสำหรับประชาชนอยู่แล้ว มีการสร้างบรรยากาศไม่ให้เหมือนห้องพิจารณา แต่พยายามทำบรรยากาศให้เป็นกันเองให้เหมาะแก่การใกล้เคียง

5.3 ปัญหาที่เป็นปัจจัยภายนอกอื่น ๆ

5.3.1 ปัญหาด้านนโยบาย

1) ปัญหาจากระบบบริหารงานบุคคลของศาลกล่าวคือ ขาดความเชี่ยวชาญงานเฉพาะด้านเยาวชนและครอบครัว เช่น เมื่อถึงเวลาแต่งตั้งโยกย้ายเลื่อนไหลตำแหน่งสูงขึ้นของหัวหน้าศาลขึ้นไปสู่ศาลอุทธรณ์ ไม่ได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและครอบครัวอีก จึงขาดความต่อเนื่องในการทำงานเพราะมีการแต่งตั้งโยกย้ายออกจากศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากนี้การดำรงตำแหน่งระดับบริหารในปัจจุบันนี้จะมีระยะเวลาหรือเทอมสั้นมากเพียง 1 ปี การดำเนินนโยบายจึงปรับเปลี่ยนตลอดเวลาของผู้บริหารแต่ละคนเป็นอุปสรรคต่อแนวทางการทำงานมีผลกระทบโดยรวมต่อการบริการอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชน

2) ปัญหาสถานที่ใกล้เคียง ศูนย์ กบย. ถูกจัดตั้งภายในบริเวณและอาคารของศาลซึ่งเป็นสถานที่สำคัญ มีข้อจำกัดและกำหนดกฎเกณฑ์การเข้า-ออก ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเดินทางเข้า-ออกและบริเวณศาลเป็นบริเวณที่ถูกจำกัดโดยอำนาจศาลฯ จึงทำให้คู่ความเกิดความอึดอัดส่วนห้องที่จัดไว้สำหรับการเจรจาไกล่เกลี่ยแม้ว่าจะถูกจัดไว้ให้มีบรรยากาศที่สนับสนุนต่อการเจรจา มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือง่ายๆพอประมาณ แต่ก็ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกละผ่อนคลายหรือเอื้อต่อการไกล่เกลี่ยเท่าที่ควรจะเป็น

3) ปัญหาระบบการคัดเลือกผู้พิพากษาสมทบ ระบบการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเข้ามาเป็นผู้พิพากษาสมทบยังอยู่ในขอบเขตที่แคบเกินไป และผู้ที่สนใจเข้ามาอยู่ในวงจำกัดไม่หลากหลายอาชีพ ไม่มีการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาสมทบที่ต้องการ ไม่กำหนดจำนวนวาระการดำรงตำแหน่ง ไม่จำกัดวุฒิขั้นสูง เพศและสาขาอาชีพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ และไม่มีระบบการวัดผลติดตามผลหรือการทดลองปฏิบัติหน้าที่ เพื่อยืนยันความสามารถที่จะต้องรับผิดชอบต่อไปในอนาคต

4) ปัญหาเกิดจากทนายความ ส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยยอมให้คู่ความประนีประนอม บางครั้งก็คิดกันคู่ความไม่ให้มาเจรจาพบกันทำให้ไม่สามารถไกล่เกลี่ยฝ่ายเดียวได้ ทำให้เรื่องค้างคา เช่น ฝ่ายหญิงต้องการหย่าเพราะต้องการทำนิติกรรม เช่น ซื้อขายที่ดินเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายเลี้ยงชีพ แต่ไม่สามารถติดต่อเจรจากันได้ทนายไม่ยอมให้มาพบ เพราะต้องผ่านทนายอย่างเดียว หรือบางครั้งจะดึงคดีให้ออกนอกทิศทางจะนึกถึงประโยชน์ตัวเองมากกว่าลูกความ หรือบางครั้งผู้ไกล่เกลี่ยต้องเชิญทนายออกไปก่อนใช้วิธีพูดคุยทีละฝ่าย ต้องใช้ทักษะในการสังเกตเมื่อเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการเจรจา

5.3.2 ปัญหาด้านการสนับสนุน

งบประมาณต่าง ๆ ศาเลาเขวชนได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานประจำศาล ด้านประชาสัมพันธ์ งบประมาณกองกลางผู้ประนีประนอมของศาลฯ งบประมาณกองกลางผู้พิพากษาสมทบ การเบิกจ่ายขึ้นกับการทำงานของผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งต้องจ่ายย้อนหลังตามระเบียบทางราชการสังกัด บางครั้งประธานสมทบหรือเหรียญผู้พิพากษาสมทบต้องสำรองเบิกจ่ายไปก่อน เพราะมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก เช่น กิจกรรมโครงการต่าง ๆ อาหารว่างระหว่างประชุมประจำเดือน ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก แม้ผู้ประนีประนอมได้ช่วยโดยการสนับสนุนสมทบทุนเข้ากองกลางส่วนหนึ่ง เพื่อใช้ในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับงานไกล่เกลี่ย

งบประมาณในการปฏิบัติงานได้รับการสนับสนุนน้อยมาก ไม่เพียงพอต่องานไกล่เกลี่ยเชิงรุกและศาลเยาวชนมีคดีจำนวนไม่มากพอที่จะให้ค่าตอบแทนได้มากตามจำนวนคดี ดังนั้นสำนักงานระดับข้อพิพาทจึงควรให้งบประมาณในการประชาสัมพันธ์ หรือการทำงานเชิงรุกให้เพียงพอเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนระยะยาว

5.4 ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาใคร่ขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของศาลเยาวชน และครอบครัวโดยปัดจุดอ่อนจากปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1) ควรขยายระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาหัวหน้าศาลซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้บริหารให้ทำหน้าที่ในแต่ละศาลไม่น้อยกว่า 2 ปี เพื่อให้นโยบายต่าง ๆ ได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง

2) การโยกย้ายผู้พิพากษาซึ่งทำหน้าที่ในศาลเยาวชนและครอบครัว ควรโยกย้ายมาจากศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับงานด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อให้เข้าใจถึงแนวคิดหรือเจตนารมณ์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และครอบครัว เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองอย่างแท้จริง

3) ควรสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ทนายความ ให้เข้าใจถึงผลดีของระบบการไกล่เกลี่ยว่าเป็นหนทางให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมมากกว่าการที่ทนายความบางคนเห็นว่าการไกล่เกลี่ยเป็นอุปสรรคสำหรับการเรียกค่าความ

4) ศาลเยาวชนและครอบครัวควรส่งเสริมให้มีบทบาทเชิงรุกในเรื่องการไกล่เกลี่ย โดยเฉพาะเรื่องการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง โดยให้มีการประสานงานกับชุมชนให้มีการส่งเสริมการไกล่เกลี่ยในระดับชุมชน ที่สร้างบรรยากาศสบาย ๆ ลดความตึงเครียด ซึ่งหากตกลงกันไม่ได้ก็สามารถมาไกล่เกลี่ยต่อที่ศาลได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นการส่งเสริมการบริการสาธารณะให้กับประชาชน

- 5) ควรส่งเสริมให้ผู้ใกล้ชิดมีความรู้และเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนจัดทำโครงการให้ความรู้ด้านกฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวันแก่ชุมชนและชนเผ่าต่าง ๆ และทำความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมประเพณีชุมชนและชนของเผ่าต่าง ๆ ให้กับผู้ที่อาสาทำงานใกล้ชิดให้ทราบ
- 6) ศาลเยาวชนและครอบครัวควรมีการประชาสัมพันธ์โดยชักชวนให้คู่ความหรือประชาชนมาใช้บริการด้านการใกล้ชิดให้มากยิ่งขึ้น
- 7) ควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของผู้ใกล้ชิดเพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ นำมาแก้ไขระบบการใกล้ชิดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 8) ศาลเยาวชนควรกำหนดเป็นนโยบายระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เพื่อให้การดำเนินงานให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง